

Solisten

Regi: Joe Wright

Det självpåtagna räddningsuppdraget

En verklighetsbaserad historia i Hollywoodtappning om en psykotisk svart man med musikalisk talang. En journalist som försöker "rädda" honom till ett värdigare liv. Vad kan det ge, undrar Cecilia Hector.

Ja, alla mina varningsklockor signalerar för fullt. Det här riskerar att vara olidligt sentimentalt och tillrättalagt. Men den brittiske regissören Joe Wright har det som krävs för att nyanser och komplikationer ska komma i dagern. (Det har han för övrigt även nyligen visat i sin positivt mottagna film "Försoning".) Det blir en väl komponerad, spännande historia som inte tyngs av redovisningstvång som så ofta när verkliga historier ska återges på film.

SYNOPSIS ÄR I KORTHET detta: Kolumnisten Steve Lopez (spelas av den spännande, ständigt återuppståndne Robert Downey Jr) på Los Angeles Times kämpar för sin tillvaro. Såväl privat, efter ett kapsejsat äktenskap, som yrkesmässigt i tidningsdödens tid, måste han ligga i för att bevisa att han är outhärlig på redaktionen där dessutom hans före detta hustru är hans chef.

I sin jakt efter tema att skriva om, snubblar han bokstavligen över en gatumusiker som verkar intressant. Afroamerikanen vid foten av en staty av Beethoven sitter och filar på en fiol med bara två strängar kvar. Det låter inte oävet, mannen har talang, det är tydligt, och när han dessutom låter hallucinatoriska ordmassor välla ut ur sin strupe som ger diverse fantasieggande ledtrådar blir både journalisten Lopez och biopubliken nyfiken.

DET VISAR SIG att musikern är en avhoppad elev från det prestigefyllda konservatoriet Juilliard. Han höll inte för trycket på grund av sin sköra mentala struktur. Därtill kom en social belastning från en barndom med ensamstående mamma som hyser stora förhoppningar om att sonen ska lyfta hela familjen ur misären. Man kan om man vill se hans öde som en belysning av det kända fenomenet upprepningstvånget: Det som gör att man om och om igen faller tillbaka i samma tillstånd som man tidigare lämnat. Det må vara hur otillfredsställande som helst. Omedvetet är det trots allt det säkraste att återgå till det välkända onda. Nathaniel är tillbaka på samhällets botten och fallet har varit stort.

Lopez blir som besatt av att "rädda" Nathaniel Ayers till ett värdigare liv där hans musikalitet kan komma till sin rätt igen. Det självpåtagna räddningsuppdraget är snart något långt utöver den exploaterande önskan att finna ett tema att skriva om.

Så utspelar sig berättelsen i det helvete som är beläget downtown i Änglarnas stad. Lopez träder in i en värld lika skoningslös och färgstark som någonsin Dickens en gång var. Där lyckas en rad utmärkta skådespelare (som verkar vara amatörer, eller hämtade direkt från gatan?) ge oss en bild av hur dessa ytterst sårbara existenser kryssar sig fram i tillvaron. Jamie Foxx gör här ännu ett musikerporträtt - det var han som nyligen spelade Ray Charles i filmen "Ray" intill förblandning med originalet.

TILL "SOLISTENS" KVALITET hör att den inte förskönar. Nathaniel är för skräckslagen och konfliktfylld för att kunna förverkliga Steves förhoppningar. Räddaren tvingas inse att hans egna ambitioner inte kan vara desamma som den andres. Tillsammans med Steve Lopez går publiken från hopp till förtvivlan och tillbaka igen.

Vi får lite i förbigående bevittna hur en annan psykotisk person motiverar sitt motstånd mot behandling med Lithium: Hennes hallucinationer är den enda tröst hon har, utan dem blir hon helt övergiven, säger hon.

När Steve Lopez vill se till att Nathaniel får en diagnos och kommer under psykiatrisk behandling hävdar föreståndaren på härbärgen att Nathaniel äger ett enda och det är Steves vänskap. Om Steve riskerar den genom att gå emot hans vilja ställer han Nathaniel på bar backe igen. I stället gör journalisten några nyttiga erfarenheter och anstränger sig för att återförena Nathaniel med sin syster, som han en gång i tiden stått nära. Filmen ger några visioner av den inre fasa Nathaniel brottas med i sina psykotiska skov.

SÅ MYNNAR FILMEN UT i att vara en annorlunda men vacker musikfilm: En recensent mer bevandrad i musikhistorien än jag konstaterar att det stycke som Steve spelar när han för första gången på länge får tillgång till en cello (hans huvudinstrument) är Beethovens stråkkvartett, opus 132, det avsnitt som Beethoven skrev när han höll på att tillfriskna efter en sjukdomsperiod. Beethoven kallade detta stycke "Tacksägelsehymn för att Gud hjälpt mig att åter bli frisk från min sjukdom". Till eftertexterna ljuder Beethovens nionde symfoni under dirigenten Esa Pekka Salonen med Los Angeles filharmoniska orkester. Steve och Nathaniel sitter i publiken.

Cecilia Hector

Cecilia.hector@spray.se

Publicerad februari 2010